

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 24. aprīlī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 42/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un spēkā neesošu no [datums].

2. Apstrīdētā norma nosaka:

„(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma [452. panta](#) trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [..]

2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2013-02-01 „Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk – spriedums lietā Nr. 2013-02-01). Sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteica: „(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Satversmes tiesa atzina minēto Civilprocesa likuma normu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam apstrīdētā norma ir piemērota redakcijā, kādā tā izteikta ar

2016. gada 9. jūnija likumu „Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 apstrīdētās normas konstitucionalitāte redakcijā, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā, nav vērtēta.

Līdz ar to pieteikumā ietvertu prasījumu nevar uzskatīt par jau izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs bijis atbildētājs civillietā un ir iesniedzis kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, ar Senāta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmumu atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc minētās kasācijas sūdzības. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota, un viņš uzskata, ka tā neatbilst Satversmes 92. pantam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Senāta senatoru kolēģijas [datums] rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzības, nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturrtās daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad stājies spēkā Senāta senatoru kolēģijas [datums] rīcības sēdes lēmums lietā Nr. [..], tas ir, – no [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2023. gada 27. martā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturrtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam, jo, pamatojoties uz apstrīdēto normu, viņam ir atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību, kā rezultātā ir stājies spēkā Zemgales apgabaltiesas [datums] spriedums. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, minētais spriedums esot pretrunā ar rajona tiesas spriedumu konkrētajā lietā, un Augstākā tiesa šo pretrunu neesot novērsusi.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļa, ciktāl tā attiecas uz lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību, atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Satversmes tiesa norādīja, ka, ņemot vērā kasācijas instances tiesas nozīmi un funkcijas demokrātiskā tiesiskā valstī, kā arī lēmuma par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību nozīmi civilprocesā, likumdevējam ir jānodrošina, ka šī tiesa efektīvi īsteno savas funkcijas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-13-01 16.1. punktu*). Satversmes tiesa arī ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajam regulējumam, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*). Savukārt, ievērojot spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 atzīto, Satversmes 92. pants negarantē ikviena lēmuma pārsūdzēšanu lietas izskatīšanas ietvaros un neparedz valstij pienākumu visās lietās noteikt iespēju spriedumu pārsūdzēt apelācijas un kasācijas kārtībā. Katra valsts pati var noteikt pārsūdzēšanas principa apjomu saskaņā ar savu tiesību sistēmu. Arī gadījumā, ja valsts pārsūdzēšanas iespēju ir paredzējusi, tiesības uz pieeju tiesai neietver prasību ikvienu lietu izskatīt pēc būtības (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10.2. un 11. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Zemgales rajona tiesas spriedumu tika noraidīta prasība pret Pieteikuma iesniedzēju par parāda piedziņu, pirkuma līgumu un dāvinājuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem. Savukārt ar Zemgales apgabaltiesas spriedumu minētajā lietā prasība

pret Pieteikuma iesniedzēju tika apmierināta. Pieteikuma iesniedzējs iesniedza kasācijas sūdzību par minēto spriedumu, bet ar Senāta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmumu nolemts atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību lietā.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka gadījumos, kad tiesas, izskatot vienu civillietu, pieņēmušas atšķirīgus nolēmumus, civillietas būtu izskatāma pēc būtības arī kasācijas instancē. Tomēr, ņemot vērā minēto Satversmes tiesas judikatūru, Pieteikuma iesniedzējs pieteikumā nav pamatojis, ka Satversmes 92. pants ietvertu likumdevēja pienākumu nodrošināt, ka šādos gadījumos civillietas būtu izskatāmas pēc būtības arī kasācijas instancē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 42/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš